

01-02-2022

Rapporteret tale i oversættelsen fra dansk tegnsprog til dansk skriftsprog

Noah Knudsen, Dansk BA - bachelorprojekt
SYDDANSK UNIVERSITET – VEJLEDER: ELISABETH MUTH ANDERSEN

Abstract

This bachelor thesis examines the ways Danish Sign Language varies from the Danish oral language within the subject of reported speech. Furthermore, the translation from Danish Sign Language to the Danish written language has been examined within the same subject. The empirical material used for this analysis has been collected from a video, published in relation to the TegnTube project. The relevant parts of the video have been transcribed and cited throughout the thesis. The Danish Sign Language used, as well as the subtitles translated to the Danish Written language, has been examined as a translation study, in which theories relevant to sign language and reported speech has been applied. Regarding this examination, the functionality of TegnTube's translation technique, when incorporating more Danish Sign Language in Danish media, has been discussed. This thesis concludes that Danish Sign Language varies from the Danish oral language within the subject of reported speech in different ways, for example in terms of shift in perspective, constant use of certain manual signs and nonmanual communication. However, the languages do overlap, as an oral language benefits from visual information as well. Therefore, this thesis concludes that the best form of translation from Danish Sign Language to the Danish written language, with the intent of incorporating more Danish Sign Language in Danish media, is combining the verbal information of the subtitles and the visual information of the sign language.

Indhold

Indledning.....	1
Teoriafsnit.....	2
Rapporteret tale	2
Dansk tegnsprog – kort introduktion og brug af synsvinkel og referent.....	5
Redegørelse for empiri	7
TegnTubes videoer som empiri	7
Transskribering	8
Redegørelse for analysemetode.....	10
Analyse af rapporteret tale i <i>Herthas oplevelse med hørende</i>	10
Markering af rapporteret tale	10
Betydningsændringer i oversættelsen	14
Nonmanuel kommunikation og nonverbal kommunikation	16
Rekonstruktion i den rapporterede tale.....	18
Diskussion om inddragelse af tegnsprog.....	20
Konklusion	22
Litteraturliste.....	23
Bilag 1 – transskription af empiri.....	26
Bilag 2 – Mail vedrørende PRÆSENTATIONSGESTUS	30

Indledning

Dansk tegnsprog er en af de mange nationale tegnsprog i verden, og cirka 3000 danskere benytter sig i dag af dansk tegnsprog som deres primærprog ("Øh, hvordan taler jeg med en døv?", u.d.). I forbindelse med COVID-19 og de mange pressemøder til følge har der været mere fokus på dansk tegnsprog som formidlingsværktøj. De fleste danskere er udelukkende vant til dansk lydprog¹, og flere tænker, at dansk tegnsprog blot er dansk lydprog med håndbevægelser i stedet for lyde. Dette er dog ikke tilfældet. Dansk tegnsprog er et sprog for sig med sin egen struktur og formidlingsteknikker (Engberg-Pedersen, 1998, s. 14). Derfor er det interessant at se på, hvordan disse forskellige formidlingsteknikker kommer til udtryk, og hvordan man kan have dette in mente, når dansk tegnsprog skal oversættes til dansk lydprog og dansk skriftsprog².

Dette ønsker jeg at se på i denne opgave. Formidling på tværs af sprog er dog et bredt emne, så i denne opgave vil det indsnævres til ét aspekt indenfor formidling. Der vil derfor være fokus på rapporteret tale – det fænomen, der opstår, når man gengiver noget, der før er blevet sagt, enten af sig selv eller af en anden (Clift & Holt, 2006, s. 1).

Denne opgave har til formål at undersøge, hvilke sproglige virkemidler tegnsprogsbrugere benytter sig af, når der inddrages rapporteret tale i fortællinger, og hvordan disse bliver oversat til dansk skriftsprog.

Opgaven vil tage udgangspunkt i projektet TegnTube, hvori flere nordiske, herunder danske, tegnsprogsbrugere har lagt videoer op med fortællinger fra deres liv. I disse er der vedlagt undertekster, hvor tegnsproget brugt i videoerne er oversat til dansk skriftsprog. Denne oversættelse samt sprogbruget i selve videoerne vil blive undersøgt med fokus på de forskellige sproglige virkemidler, som de to sprog benytter sig af i forhold til rapporteret tale, og hvorledes en oversættelse mellem disse sprog vil finde sted.

Denne opgave har altså til formål at forsøge at svare på disse to undersøgelsesspørgsmål:

På hvilke måder varierer dansk tegnsprog fra dansk lydprog, når det omhandler rapportering af udsagn i fortællinger, og hvilke overvejelser bør man have in mente i oversættelsesprocessen fra dansk tegnsprog til dansk skriftsprog?

---

¹ I denne opgave bliver der brugt 'lydprog' i stedet for 'talesprog', som foreslået af Janne Boye Niemelä i samtalen med hende. Dette, for at undgå indikationen, at tegnsprog ikke er en kommunikationsform på linje med lydprog (J. Niemelä, personlig kommunikation, 16. november 2021).

² Dansk skriftsprog følger samme struktur og grammatik som dansk lydprog.

Afledt af denne undersøgelse vil der blive diskuteret funktionaliteten af TegnTubes oversættelsesteknik i forhold til inklusion af dansk tegnsprog i medier, såsom de sociale medier. I denne del vil der blive inddraget citater af Janne Boye Niemelä, som er faglig leder ved Afdeling for Dansk Tegnsprog under Dansk Sprognævn og en af de ansvarlige bag TegnTube initiativet. Under samtalen med Niemelä var der også en tolk til stede, så citaterne er oversat fra dansk tegnsprog til dansk lydssprog.

Teori og metode, som bliver benyttet i løbet af denne opgave, vil blive redegjort for i nedenstående afsnit.

Teoriafsnit

Der er hidtil ikke meget teori indenfor det specifikke emne, som denne opgave har til formål at undersøge. Grundet dette tager opgaven udgangspunkt i teori fra forskellige emner og sprog, herunder både lydssprog, DTS³ og andre tegnsprog. Der vil først blive redegjort for rapporteret tale som fænomen, hvor der også vil blive redegjort for dens brug i lydssprog og nuancerne til dette – også med inddragelse af teori omhandlende nonverbal kommunikation. Efter dette vil der blive redegjort for dansk tegnsprog, først med en kort introduktion til sproget og dens struktur og derefter med fokus på formidlingsteknikkerne indenfor dansk tegnsprog – og tegnsprog generelt – i forhold til rapporteret tale.

Rapporteret tale

Clift & Holt (2006) definerer, som tidligere nævnt, rapporteret tale⁴ som det fænomen, der opstår, når en person gengiver noget, som en anden person har sagt (Clift & Holt, 2006, s. 1). Goffman redegør også for dette fænomen under sin forklaring om 'cited figures' i *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience* (1974). I denne redegørelse skriver han: "These cited doings may, of course, involve statements embedded in the teller's discourse through direct and indirect quotation ... And the figures acclaimedly responsible for the reported action or word are cited ones ..." (Goffman, 1974, s. 529). Rapporteret tale inkluderer også gengivelse af noget, som man selv tidligere har sagt (1974), hvor Goffman dog stadig understreger en forskel mellem ens tidligere jeg, der bliver citeret, og ens nuværende jeg, som rapporterer talen (1974, s. 546).

---

³ Dansk tegnsprog.

⁴ Rapporteret tale bliver på engelsk kaldet for 'reported speech', hvilket jeg har valgt at oversætte til dansk for lettere læsning.

Rapporteret tale kan, som beskrevet i tidligere citat, benyttes både som direkte rapporteret tale og indirekte rapporteret tale. Indirekte rapporteret tale er en overordnet rapportering af udsagnet, hvor det ikke bliver citeret ordret (Harder, 2020, s. 1), hvorimod direkte tale handler om at reproducere ytringen på autentisk vis (Holt, 2000, s. 428-429). Der er altså tale om forskel i synsvinkel, som Holt, gennem inddragelse af yderligere teori, redegør for som det afgørende element for at differentiere mellem disse to former for rapporteret tale (2000). Hvor man ved rapporteret indirekte tale beholder sin egen synsvinkel i formidlingen og derved beskriver den rapporterede tale ud fra dette, vil man ved direkte rapporteret tale påtage sig den citeredes synsvinkel og derved reproducere udsagnet.

Det er også vigtigt at komme ind på animationen af ytringen – altså menes der ikke kun, at man videregiver en besked, men at man, gennem reproduktion af den originale talers mimik og udtryksmåde, animerer udsagnet (Goffman, 1974, s. 518). Ikke nok med at fortælle, *hvad* der er blevet sagt, viser man også, *hvordan* det er blevet sagt. Dette kan både være tilfældet ved direkte og indirekte rapporteret tale (Clift & Holt, 2006, s. 11), men gør sig mere gældende ved direkte rapporteret tale, da direktheden skaber et klarere billede af det originale udsagn (Holt, 2000, s. 429).

På dansk lydssprog kan animation gøre sig gældende ved hjælp af toneskift og generel ændring af stemme, hvilket viser, at man spiller en anden end sig selv (Holt, 2006, s. 59). Dette gør også, at man ikke behøver at klargøre, at man benytter sig af rapporteret tale, ved hjælp af 'connectives' – " ... devices which tell us who is saying or doing whatever is said or done" (Goffman, 1974, s. 537) – men blot ved ændring af sin talemåde kan vise, at man reproducerer en andens ytring (1974). Det skal også nævnes, at skift i rapporteret tale ofte starter med at blive klargjort i kontekst, men løbende i fortællingen sker skiftene uden klargøring, fordi det i kontekst af fortællingen i forvejen er tydeligt, at det er rapporteret tale, grundet dens relevans til viderebygning af fortællingen (Holt, 2006, s. 57).

Dog er der ikke nødvendigvis tale om en fuldt ud autentisk reproduktion, end ikke med direkte tale. Holt beskriver det som: "Reported speech is simultaneously a report of a previous thought or locution and part of a new sequence used for a different purpose" (Holt, 2000, s. 433). Holt påstår, at rapporteret tale altid er anderledes end den originale ytring, både fordi man sjældent kan huske fuldt ud, hvordan den originale ytring var, og fordi man rekonstruerer den i den sammenhæng, som den bliver reproduceret (2000, s. 432-433). Altså kan direkte rapporteret tale på én og samme tid indeholde animationen af den originale ytring sammen med animatorens implicite holdning til denne ytring (2000, s. 426). Dette, da ytringen i animationen kan blive rekonstrueret, så den videregives ud fra fortællerens syn på ytringen, på trods af at synsvinklen egentlig hører til den originale talers

(2000). Denne rekonstruktion kan for eksempel gøres ved brug af toneskift i den rapporterede direkte tale (2000, s. 437).

Grundet kompleksiteten i rapporteret tale argumenterer Goffman for, at man ikke kan oversætte mundtlig overførelse af rapporteret tale til skrift: ” ... why should one not assume that the rules for embedding a statement in talk will be somewhat different from the rules for embedding the ”same” statement in written discourse?” (Goffman, 1974, s. 533). Endvidere argumenterer han for, at en døv person gennem brug af tegnsprog, grundet denne kompleksitet, formidler en fortælling anderledes, end hvad der er muligt på lydprog eller skriftsprog (1974, s. 534), hvilket er det, som opgaven har til formål at undersøge.

I animationen af rapporteret tale er der tale om en form for nonverbal kommunikation, som indeholder yderligere information om, hvem fortælleren er, og hvad deres formål er med fortællingen (Abrams, 2020, s. 175). Fokuset i denne opgave vil være på den kinæstetiske nonverbale kommunikation, som Abrams redegør for i sin tekst. Kinæstetisk nonverbal kommunikation omhandler blandt andet ansigtsudtryk og gestikulation (2020, s. 180).

Ansigtsudtryk bruges til nonverbalt at udvise afsenderens følelser. Dette kan gå hånd i hånd med fortællerens udsagn og derved understrege fortællerens holdning (2020, s. 181-182). Abrams skriver: ”Importantly, facial expressions should be interpreted as a component of a larger communicative palette, which includes verbal, paralinguistic, and other nonverbal channels of meaning-making” (Abrams, 2020, s. 182). Altså er ansigtsudtryk ikke selvstændigt kommunikerende, men en del af en større kommunikativ enhed.

Abrams opdeler gestikulation i tre kategorier, hvor der i denne opgave bliver set på kategorien, illustratører (2020, s. 183). Illustratører kan også kaldes for co-speech gestures, som i denne opgave bliver oversat til medtale gestikulation. Som navnet indikerer, knytter medtale gestikulation sig til fortællerens ord og skaber derved et nyt lag af semantisk information til ytringen (van Hamont, 2014, s. 5). Altså bruger modtageren både den verbale og nonverbale kommunikation, som her tager form af medtale gestikulation, til at bearbejde og tolke afsenderens besked (2014).

Dansk tegnsprog – kort introduktion og brug af synsvinkel og referent

I dette teoriafsnit vil der kort blive redegjort for DTS, her med fokus på brug af synsvinkel og referent.

Nogle danskere tror, at dansk tegnsprog er dansk lydprog bare med hænderne, men dette er, som nævnt før, ikke tilfældet (Engberg-Pedersen, 1998, s. 14). Engberg-Pedersen skriver i sin bog *Lærebog i tegnsprogs grammatik* (1998), at selvom de to sprog godt kan påvirke hinanden, er dansk tegnsprog et sprog for sig, der har andre formidlingsteknikker og en anden opbygning end dansk lydprog (1998). Derudover varierer dansk tegnsprog også meget fra tegnsprogsbruger til tegnsprogsbruger. Selvom variation også findes på lydprog, findes det formentlig i større grad på tegnsprog, da det ikke er blevet standardiseret i samme grad som ved lydprog (1998, s. 18).

Tegnsprog er et visuelt sprog, hvor tegnsprogsbrugerens udsagn bliver artikuleret ved brug af hænder og arme, kroppen, hovedet og ansigtet – ansigtsudtryk såvel som mundbevægelser (1998, s. 21). Hænderne danner de manuelle tegn, hvor der enten bruges én eller to hænder (1998), og de andre artikulatorer kaldes for nonmanuelle artikulatorer (1998, s. 22).

Nonmanuelle artikulatorer er nogle gange i forvejen knyttet til et tegns oprindelige betydning. Derudover kan de også bruges med et manuelt tegn, så der dannes nye betydninger (1998, s. 21). Nonmanuel kommunikation er derfor en vigtig del i dansk tegnsprog, da det bruges til at danne ekstra betydninger i forskellige sammenhænge (1998, s. 22).

I forhold til de manuelle tegn kan man tale om et tegns grundform, hvilket er tegnet uden modifikationer, som man ville finde den i tegnordbogen (1998, s. 29). Der findes arbitrære tegn, hvis form ikke er knyttet til dens betydning, og ikoniske tegn, hvis form er knyttet til dens betydning (1998, s. 42). Tegnene kan fremstå i former, som afviger fra grundformen. Hertil er der tale om modifikationer, der ændrer tegnets grundform, så der dannes ny betydning og form (1998, s. 49-51). Det skal nævnes, at ikke alle tegn har en grundform (1998, s. 29), og selvom et tegn har en grundform, der i isoleret tale tydeligt bliver udtrykt gennem diverse artikulatorer, svinder denne tydelighed væk i løbende tale (1998, s. 48). I løbende tale på tegnsprog opleves det ofte, at tegnenes artikulationssteder – det sted ude for kroppen, hvor tegnet bliver foretaget (1998, s. 39) – rykkes nærmere på hinanden, og at der forekommer assimilation, hvor tegnene smelter sammen i sætningen (1998, s. 48-49). Dette er med til at danne et mere glidende tegnforløb (1998, s. 49).

I fortællinger på DTS gør man ofte brug af referenter. Referenter er, kort fortalt, de individer, som der i tale refereres til (1998, s. 57). På tegnsprog peger man for at redegøre for en referent, om

end der er tale om en tilstedeværende eller fraværende referent, altså om der bruges en henholdsvis deiktisk reference eller anaforisk reference (1998, s. 60). Man peger i en bestemt retning, hvor referenten enten faktisk befinder sig i samtalsituationen – deiktisk –, eller i den retning, der nu symboliserer referenten – anaforisk. Dette kaldes et locus, og et locus kommer til udtryk, når tegnsprogsbrugeren vender sine manuelle tegn og nonmanuelle kommunikation (såsom blikretning) mod der, hvor referenten i dette tegnforløb befinder sig (1998). Valget af loci er ikke tilfældeligt, men bestemmes ud fra tegnsprogsbrugers holdning til referenten og referentens forhold til andre referenter i samme fortælling (1998, s. 63). For eksempel bruges loci fremme og lidt til højre eller venstre for midten, når referenten hører til en fortælling om en samtale, som fortælleren har haft med denne (1998). Tegnsprogsbrugers egen person, som også kan peges ind på, er også en form for locus – dette kaldes for locus c (1998, s. 146).

I en fortælling kan der forekomme referenceskift. Her bliver locus c ikke længere brugt om tegnsprogsbrugers selv, men om en referent, som nu er synsvinkelholderen i fortællingen (1998, s. 144+146). Dette fænomen finder sted for eksempel ved citeret tale (1998, s. 146).

Når man skal identificere den oprindelige afsender og modtager på tegnsprog, kan man vælge først at redegøre for dem ved brug af et pronomen, et led med et substantiv eller et navn, før man inkluderer den i citatet (1998, s. 153-154). Der kan man også gentage identificeringen i slutningen af citatet for at afrunde det (1998). Identificeringen kan også finde sted ved hjælp af locus, som vises gennem blikretning, kropsorientering og modificerede tegn i en bestemt retning (1998, s. 154). Til sidst kan tegnsprogsbrugers udføre et referenceskift i citater udelukkende ved skift i følelsesudtryk, hvor disse skift knytter sig til skift i synsvinklen i fortællingen (1998, s. 155). Tegnsprogsbrugers kan nemlig repræsentere referentens følelser og holdninger gennem mimik og hoved- og kropsholdninger, som udtrykker dette (1998, s. 150). Grundet disse identificeringsteknikker er det ikke nødvendigt for tegnsprogsbrugers at bruge ytringsverb, såsom 'sagde', når citeret tale præsenteres i fortællingen (1998, s. 156-157).

Til sidst skal det nævnes, at Engberg-Pedersen fortæller, at man i citeret tale på dansk tegnsprog ikke henviser til sig selv med et anaforisk locus, altså hvor der peges væk fra kroppen (1998, s. 157). Denne påstand bliver udfordret i den kommende analyse, hvorfor den findes relevant at inkludere i teori afsnittet.

I forhold til rapporteret tale på tegnsprog foretrækker Dancygier, Lu og Verhagen (2016) at definere dette som en underkategori til 'constructed action' eller konstrueret handling (Dancygier et

al., 2016, s. 262). Dette foretrækker de, da der er tale om en demonstration og gengivelse af referentens handling, ikke blot deres udsagn (2016). De påstår også, gennem inddragelse af et citat, at 'rolleskift', som her er blevet defineret som referenceskift, foregår som et konstant og uafbrudt skift imellem indirekte og direkte rapporteret tale (2016, s. 261-262). Disse referenceskift i fortællinger giver udtryk for en skare af betydninger og funktioner i ét tegnforløb, hvortil Dancygier et al. skriver: "Signers are able to simultaneously express multiple physical and conceptual viewpoints in unique ways, since human bodies have relatively independent articulators, and signers may use space in complex ways" (Dancygier et al., 2016, s. 262).

Redegørelse for empiri

Der vil nu blive redegjort for empirien indsamlet til analysen, hvori fænomenet – rapporteret tale på dansk tegnsprog og oversættelsen af dette til dansk skriftsprog – vil blive undersøgt. Hertil vil der først blive redegjort for TegnTube, som empirien er hentet fra, og opsætning af videoen, der senere er blevet benyttet til denne opgave. Derefter vil der blive redegjort for selve videoen, og til sidst vil der blive redegjort for databehandlingen af empirien ved hjælp af transskribering.

TegnTubes videoer som empiri

TegnTube er et projekt, dannet af Dansk Sprognævns afdeling for Dansk Tegnsprog, hvor hjemmesiden til dette projekt blev oprettet i 2020 ("Om projektet", u.d.). Projektet har til formål at skabe opmærksomhed om de nordiske tegnsprog, herunder dansk tegnsprog, med fokus på børn og unges tegnsprog, og hvad disse sprog betyder for dem. Projektets deltagere er derfor tegnsprogsbrugere i alderen 12 til 20 år, og forskellige nordiske tegnsprog bliver brugt af forskellige deltagere, hvor der i denne opgave er fokus på dansk tegnsprog. Disse deltagere har gennemført fire online workshops, der har handlet om emner såsom identitet, sproglige fænomener i tegnsprog og produktion af video til sociale medier.

Det sidste emne er relevant at nævne, da deltagerne derefter har produceret en række videoer, som derefter er blevet lagt op på TegnTubes egen hjemmeside og på YouTube ("Om projektet", u.d.). Hertil er videoerne blevet delt op i playlister alt efter land, hvor videoerne ikke er længere end nogle minutter lange, og hvor de unge fortæller om deres oplevelse og forhold til tegnsprog (TegnTube, u.d.). Tegnsproget i videoerne er 'naturligt, spontant tegnsprog', som Janne Boye Niemelä beskriver som tegnsprog, der ikke tager udgangspunkt i skriftsprog (J. Niemelä, personlig kommunikation, 16.

november 2021). TegnTubes projekt går nemlig op i at vise videoer med ”de unge, der bruger sproget, som de gør” (J. Niemelä, personlig kommunikation, 16. november 2021).

Grundet fokuset på dansk tegnsprog blev playlisten med danske tegnsprogsbrugere valgt. Hertil kunne man have set på mange af de forskellige relevante videoer, men da denne opgave er nødvendig at indsnævre i forhold til sidetal, blev kun én video valgt. Denne video er *Herthas oplevelser med hørende* (TegnTube, 2021). Denne video blev valgt som empiri, da den indeholder tegnsprogsbrug, der kan være relevant at se på i forhold til fænomenet, som der ønskes at analyseres i denne opgave. Derudover har videoen, ligesom de andre videoer i denne playliste, undertekster på dansk skriftsprog, hvis indhold ligeså er relevant at se på i forhold til denne opgaves formål.

Videoen er 1:59 minutter lang, hvoraf indholdet fra 0:15 til 1:50 indeholder relevant empiri til analysen, altså lidt over et halvt minuts materiale. Denne del af videoen *Herthas oplevelser med hørende* fra TegnTubes YouTube kanal er således brugt som empiri for denne opgave.

Transskribering

Empirien indeholder to elementer, som er vigtige at inddrage i analysen af rapporteret tale i tegnsprog og oversættelse til skriftsprog. Disse to elementer er selve tegnsprogsbrugerens – Herthas – fortælling på dansk tegnsprog og videoens undertekster, som er en oversættelse fra dansk tegnsprog til dansk skriftsprog. Da DTS er et visuelt sprog, er det relevant at transskribere dette element af videoen. Derfor er det blevet valgt at transskribere tegnsproget benyttet i denne video, så det muliggøres at nedskrive en analyse med letlæselige referencer. Dette gør også, at der lettere kan gås i dybden med de sproglige virkemidler i den rapporterede tale og opsætningen dertil.

Transskriptionen omhandler den udvalgte del af videoen, der bliver brugt som empiri, som redegjort for ovenfor. Den endelige transskription er vedlagt opgaven som bilag (se bilag 1) og fremgangsmåden vil der nu blive redegjort for.

Transskribering af videoempirien tager udgangspunkt i Elisabeth Engberg-Pedersens transskriberingsmodel (Engberg-Pedersen, 1998, s. 22-27). I denne opgave vil der dog gøres brug af en simplificeret model. Denne transskriberingsmodel vil have fokus på de manuelle tegn, som tegnsprogsbrugeren i videoen benytter sig af. Et eksempel på dette, som også er et uddrag fra den endelige transskription, er: ”MEN - MÅSKE - NOGET - KNYTTE-TIL - PEG = Men det var sikker noget om det” (se bilag 1, l. 26).

De manuelle tegn bliver nedskrevet med gloser bestående udelukkende af versaler⁵, og disse gloser er symboler på tegnenes grundform (Engberg-Pedersen 1998, s. 23). Tegn, hvis grundformsdefinition består af flere gloser, har bindestreg, altså uden mellemrum, i symbolet. Opdelingen af symbolerne i transskribering består af tankestreg, altså med mellemrum. Derudover vil relevante detaljer blive specificeret uden brug af versaler. Disse detaljer vil altid blive vist lige ved siden af det symbol, som de er relevante for, enten ved brug af additionstegn eller ved brug af parentes. Additionstegn bruges ved specificering af tegnmodifikationer, og parentes bruges ved yderligere specificering som for eksempel retning af bevægelse. Et eksempel på dette, som ligeså er et uddrag fra den endelige transskribering, er: ”SÅ-EFTER - PERSON - KIGGE-PÅ (til venstre) - KIGGE-PÅ (fra venstre til højre) - TALE-PÅ-VOKALSPROG (til højre) = Så sagde hun noget til de andre” (se bilag 1, l. 20-21).

Enkelte steder under analysen vil videoens indhold blive beskrevet udover transskriptionens indhold, for eksempel når animation af rapporteret tale skal analyseres.

Opdelingen af linjerne i transskriberingen finder sted ved kobling til det skriftsprog, som fungerer som oversættende undertekster i videoempirien. Transskribering bliver knyttet til disse sætninger, da analysen bygges op om dette, hvilket bliver uddybet i næste afsnit. Derudover gør det også transskriberingen af tegnsproget lettere læseligt for ikke-tegnsprogsbrugere, da skriftsproget fungerer ud fra det danske lyd sprogs sætningsstruktur.

Undervejs i transskriberingen opstod der enkelte udfordringer. Den første udfordring var min egen afhængighed af tegnsprogsordbogen, som findes online. Da jeg ikke selv taler DTS flydende, blev det sværere at transskribere de manuelle tegn, som blev brugt i videoen, når nogle af tegnene endnu ikke fandtes som symboler i tegnsprogsordbogen. Derudover blev tegnene brugt afslappet i løbende tale, så de er ikke lige så tydelige, som vist i videoerne i tegnsprogsordbogen. Igen var dette en udfordring grundet min egen manglende erfaring med sproget i spontan og løbende tale. For at undgå at disse udfordringer ville svække analysen, blev transskriptionen rettet til og godkendt af Janne Boye Niemelä.

Disse udfordringer kunne muligvis være undgået, havde jeg haft mere erfaring indenfor sproget. Dog finder jeg det stadig relevant og interessant at se på kommunikationen på tværs af sprog, og dette har heldigvis vist sig at være muligt ved hjælp af teorien, ordbogen og Janne Boye Niemelä.

---

⁵ Store bogstaver (Hårbøl et al. 2020; s. 1).

Redegørelse for analysemetode

Denne transskription vil blive benyttet i opgavens analysedel, som har til formål at forsøge at svare på opgavens undersøgelsesspørgsmål. Empirien vil altså blive analyseret med fokus på rapporteret tale på DTS og oversættelsen af dette til skriftsprog. For, som der er blevet redegjort for i teorien, er der altså tale om to forskellige sprog og derved tale om en oversættelse fra ét sprog til et andet.

Oversættelsesstudier, eller 'translation studies', blev anerkendt som et akademisk studie i slutningen af det tyvende århundrede og beskrives som studiet af de komplekse problemer, som kan forekomme i oversættelsesprocessen (Munday, 2016, s. 11). Der er mange forskellige analysemodeller- og metoder indenfor oversættelsesstudier (2016, s. 87), og selvom denne opgave ikke benytter sig af en specifik model, hører analysen stadig ind under denne praksis grundet dens fokus på de mulige problemer i oversættelsesprocessen fra dansk tegnsprog til dansk skriftsprog. Analysen vil tage udgangspunkt i teorien, som blev præsenteret i tidligere afsnit, og empiriens indhold, som transskription fremviser det. Fokuset i analysen vil være på rapporteret tale som fænomen. Her vil formidlingsteknikkerne benyttet i det originale sprog – DTS – blive sammenlignet med formidlingsteknikkerne benyttet i den oversatte tekst – dansk skriftsprog. I disse sammenligninger vil der blive set på, hvordan fænomenet rapporteret tale bliver håndteret i oversættelsesprocessen, og hvilken effekt det kan have på formidlingen af den originale fortællings budskab. Derudover vil der blive set på nonmanuel kommunikation i forhold til nonverbal kommunikation, og hvordan disse kommunikationselementer har betydning i oversættelsen af den rapporterede tale.

Analyse af rapporteret tale i *Herthas oplevelse med hørende*

Markering af rapporteret tale

Gennem det omtrent halvandet minut, som empirien består af, fortæller Hertha – denne videos danske tegnsprogsbruger – to historier fra hendes liv, hvor hun havde nogle sjove oplevelser med hørende. I disse fortællinger inkluderer hun adskillige citater, som er tidligere ytret af enten hende selv eller den anden person i fortællingen. Det er vigtigt at nævne, at ytringerne, som bliver citeret i videoen, oprindeligt er formuleret over skrift, da der har været tale om kommunikation mellem en hørende person og en døv person, så en oversættelsesproces har allerede været i gang. Dog er der stadig tale om rapporteret tale, da Hertha blot rekonstruerer ytringerne ud fra egen hukommelse i fortællingen – som

Holt fortæller, er det alligevel ikke sandsynligt, at disse ytringer kan konstrueres ordret (Holt, 2000, s. 432-433). Der er altså stadig tale om det naturligt dannede og spontane tegnsprog, da Hertha blot rapporterer ytringerne, som hun husker at have oplevet dem, ikke som de nødvendigvis helt konkret og autentisk fandt sted.

Ved begge fortællinger foregår der løbende synsvinkelskift, hvor Hertha skifter fra den ene citerede figur til den anden. I den første fortælling, der omhandler en samtale mellem hende og en hørende, bliver den hørende introduceret med det manuelle tegn PIGE, og handlingen med at taste på en mobil vises, så det pointeres, at denne samtale foregår over skrift på mobilen. Derefter inkluderes den rapporterede tale: ”PRÆSENTATIONSGESTUS – FREMTID - HVEM - PEG (til venstre) - SAMMEN - MED = Hvem skal du være sammen med i fremtiden? / PEG (til venstre) – HØRENDE - ELLER - DØV = En hørende eller en døv?” (Se bilag 1, l. 6-8).

Citatet ovenfor er den første forekomst af rapporteret tale i Herthas fortælling som følge af det synsvinkelskift, hun introducerede op til dette. Tegnforløbet forekommer, som er det hendes egen ytring, men grundet den tidligere præsentation af kontekst er det klargjort, at der er tale om en rapportering af den anden piges spørgsmål. Synsvinkelskiftet ses også i brug af locus, hvor Hertha, som pigens spørgsmål var rettet imod, i denne rapporterede tale får locus lidt ud og til venstre, som for eksempel kan ses på PEG (til venstre), men som generelt er tydeligt gennem hele den rapporterede tale, da kropsholdningen og de manuelle tegn er rettet mod venstre.

Når Hertha skifter synsvinkel til sig selv igen, benytter hun sig først og fremmest af SÅ-EFTER og derefter af JEG (se bilag 1, l. 9). SÅ-EFTER kan oversættes til 'bagefter' eller 'og så'. Det bruges gennem videoen til at vise et skridt videre i fortællingen, og JEG bruges for at tydeliggøre skiftet tilbage til hendes synsvinkel.

Derefter bruger hun konsekvent tegnet PERSON, når hun skal skifte synsvinkel til den anden pige i fortællingen. Dette tegn bruger hun også i sin næste fortælling, der omhandler en dreng fra Snapchat. Hertil introducerer hun ham med PERSON (til venstre), hvorefter hun konsekvent bruger dette tegn med locus til venstre for sig for at introducere den rapporterede tale fra drengen i fortællingen, som for eksempel: ”SÅ-EFTER – ØH~2 – PERSON (til venstre) - SVARE - HVAD - ER - PEG (ligefrem) - BLIND = Han svarede: ”Hva? Er du blind?!”” (se bilag 1, l. 49-50).

Dette er allerede blevet redegjort for som en typisk teknik indenfor DTS til at introducere den citerede figur, altså ved hjælp af et led med et substantiv (Engberg-Pedersen, 1998, s. 153-154), hvortil Hertha bruger PERSON ud fra denne teknik. Gennem samme teknik klargør hun konsekvent gennem fortællingen, hvornår hun citerer sig selv ved hjælp af tegnet JEG, ligesom beskrevet tidligere.

Tegnet SÅ-EFTER gør sig også gældende gennem hele videoen som en klargøring af videreudviklingen i historien.

Altså bliver brugen af rapporteret tale i denne video konsekvent klargjort, hvilket varierer fra dansk lydprog, hvor klargøringen løbende i fortællingen frafalder, i takt med at kontekst opbygges (Holt, 2006, s. 57).

Denne klargørelse, samt de nonmanuelle artikulatorer, gør, at det ikke er nødvendigt for Hertha at inkludere ytringsverber i sine fortællinger. Hun inkluderer ytringsverber nogle steder i sine fortællinger, såsom: ”PRÆSENTATIONSGESTUS – JEG - SIGE – NEJ – PRÆSENTATIONSGESTUS = - Nej, sagde jeg” (se bilag 1, l. 70-71). Men flere steder inkluderer hun det ikke, da synsvinkelskiftet er nok i sig selv til at fremvise den rapporterede tale: ”PEG (til venstre) – PERSON (til venstre) - SKØNNE - ER - PEG (til venstre) - FARVE - BLIND = - Er du farveblind?” (se bilag 1, l. 58-59).

Altså kan det tyde på, at ytringsverberne blot bliver introduceret som frit valg og ikke som en nødvendighed, hvilket stemmer overens med Engberg-Pedersens redegørelse for DTS (Engberg-Pedersen, 1998, s. 156-157).

Disse synsvinkelskift kommer til udtryk i underteksten på forskellige måder. Først og fremmest kan man se på det seneste citat fra bilaget, hvordan der i oversættelsen til dansk skriftsprog bruges direkte tale som for at stemme overens med den direkte rapporterede tale i det danske tegnsprog. Ligeså er der heller ikke inkluderet noget ytringsverbum eller en såkaldt ’connective’ (Goffman, 1974, s. 537). Dog bliver den rapporterede tale anført med en tankestreg for at klargøre, at der her er tale om en replik og ikke om Herthas egen originale ytring. Denne tegnsætningsteknik bruges ved så godt som alle tilfælde af direkte rapporteret tale i oversættelserne, hvor der ikke inkluderes nogle ’connectives’. Enkelte steder forekommer det dog ikke, såsom: ”BAGEFTER – JEG - JA - BESTEMT – PRÆSENTATIONSGESTUS = Ja, præcis” (se bilag 1, l. 74).

I dette tilfælde frafalder al form for redegørelse for den citerede figur, så det netop afhænger af opbyggelsen af kontekst. Hvor der på DTS bliver klargjort, at et synsvinkelskift finder sted, er man ved oversættelsen afhængig af forståelsen for den rapporterede tales viderebygning af fortællingen. Grundet den generelt konsekvente brug af tegnsætning til at klargøre brug af rapporteret tale kan det nemt skabe forvirring, når denne tegnsætning pludselig ikke bliver brugt. Hertha klargør selv, at hun nu skifter synsvinkel tilbage til sig selv og bygger videre på fortællingen, men en person, der ikke kan DTS, kan muligvis tvivle på, om ’Ja, præcis’ reelt er et svar, der blev ytret i situationen, eller om det er fortællerens egen formulering om situationen. Det er først, da fortællingen fortsætter, og det

næste citat omhandler et svar til 'Ja, præcis', at man i oversættelsen kan være mere sikker på, at det faktisk var rapporteret tale.

Lignende forekommer i dette tilfælde: "SÅ-EFTER – PERSON (til venstre) – SKRIVE - VIL - PEG (ligefrem) - POSITIV - SIN (ligefrem) – VENINDE - TRÆFFE - JEG - POSITIV - MIN – VEN + flertal = - Vil din veninde og du mødes med min ven og mig?" (se bilag 1, l. 41-43).

Hertha har lige før fortalt, at hun venter på, at drengen lægger på, da vedkommende har forsøgt at ringe til hende. Hun klargør selv, at drengen derefter skriver til hende, hvor hun påtager sig hans synsvinkel og rapporterer ytringen. I oversættelsen er der ingen klargøring. Ved hjælp af tankestreg bliver det klargjort, at det er direkte tale, men hvem, der ytrer sig, og i hvilken sammenhæng, at ytringen bliver leveret, bliver der ikke redegjort for. I kontekst af fortællingen kan en person, der ikke kan DTS, formegentlig godt stadig regne ud, at det er drengen, som ytrer sig, og at han skriver til Hertha, da hun ikke tager telefonen, men grundet manglende klargøring er det ikke en kontekst, som kan konkluderes med sikkerhed, hvis ikke man kender til de detaljer, som Hertha inkluderer i sin fortælling på tegnsprog. Selv på dansk lydssprog vil der formegentlig i dette tilfælde inkluderes et ytringsverbum, da det forekommer i starten af fortællingen, hvor konteksten endnu er ved at blive opbygget.

Her er det altså ikke manglende tegnsætning, der muligvis kan skabe forvirring, men manglende ytringsverbum til at danne kontekst for den rapporterede tale.

En anden teknik, der forekommer et par gange i oversættelsen af den rapporterede tale i videoen, kan ses i dette eksempel: "SÅ-EFTER - PERSON (til venstre) – PRÆSENTATIONSGESTUS – SKØNNE – PRÆSENTATIONSGESTUS – JA - MEN – PRÆSENTATIONSGESTUS – PEG (ligefrem) – BETYDE – PEG (ligefrem) - KAN-IKKE - TALE-PÅ-VOKALSPROG = Så spurgte han om jeg ikke kunne tale" (se bilag 1, l. 66-69).

I oversættelsen bruges indirekte rapporteret tale. Dette, da der er tale om blot en overordnet rapportering af udsagnet (Harder, 2020, s. 1). Hertil kan det så argumenteres for, hvorvidt der i dette tilfælde bruges indirekte eller direkte rapporteret tale på DTS, da Dancygier et al. før har beskrevet referenceskift som et uafbrudt skift imellem disse to former for rapporteret tale (Dancygier et al., 2016, s. 261-262). Men ser man på transskriptionen af tegnsproget, ses det, at Hertha påtager sig den anden persons synsvinkel, hvori hendes locus som modtager bliver rykket fremad, som det ses ved PEG (ligefrem). Denne forskel i synsvinkel tyder på direkte rapporteret tale, som så bliver ændret til indirekte rapporteret tale i oversættelsen. Dette påvirker i sig selv ikke konteksten for ytringen, men den overordnede rapportering udelukker nogle detaljer, såsom "JA – MEN", der viser en form for

defensiv attitude efter Herthas afvisning efter drengens tidligere spørgsmål, om hun er farveblind. Altså går noget ekstra betydning tabt i oversættelsen fra direkte tale til indirekte tale, da man ikke oplever mere 'ordret', hvordan ytringen bliver fremstillet.

Derudover er det interessant at nævne, at Hertha i citater, såsom det sidstnævnte, henviser til sig selv med et anaforisk locus, hvor hun peger væk fra kroppen. I den ene fortælling giver hun sig selv et anaforisk locus til venstre, og i den anden fortælling giver hun sig selv et anaforisk locus ligefrem for sig. Dette går imod Engberg-Pedersens teori om, at man i citeret tale på DTS ikke henviser til sig selv med et anaforisk locus (Engberg-Pedersen, 1998, s. 157), og er et glimrende eksempel på varierende sprogbrug på DTS. DTS kan variere meget fra tegnsprogsbruger til tegnsprogsbruger og er ikke standardiseret på samme måde som dansk lydssprog (1998, s. 18). Dette er vigtigt at have in mente, når man oversætter fra dansk tegnsprog til dansk skriftsprog for at oversætte indenfor rette kontekst. Hertil har oversættelsen dog oversat til den rette kontekst, hvor PEG (ligefrem) rigtigt nok bliver oversat til, at det er Hertha, som den rapporterede tale var rettet imod.

Den sidste teknik, brugt i denne oversættelse ved direkte rapporteret tale, ses i dette eksempel: "SÅ-EFTER – JEG - SVARE - HVAD = Hvad skal jeg dog sige?" (se bilag 1, l. 53).

I dette eksempel viser underteksterne ingen rapporteret tale, men blot Herthas indre tanker som en reaktion på drengens forvirrende spørgsmål. Men ser man på det brugte tegnsprog – hertil også brugen af den anaforiske references (drengens) locus – er det tydeligt, at det faktisk gælder som en del af den rapporterede tale i fortællingen. En mere passende oversættelse kunne for eksempel være 'Jeg spurgte ham: "Hvad (mener du)?"' Dette er en lille ændring, men det påvirker fortællingens betydning, når man ser det som et led i samtalen mellem Hertha og drengen. Det gør en forskel, om Hertha faktisk fortalte drengen om sin forvirring eller ej. Dette, da drengen derefter stiller hende endnu et spørgsmål uden at svare på hendes, hvilket fremstiller ham som endnu mere forvirrende, samt forvirret, hvis man følger den originale formidling.

Betydningsændringer i oversættelsen

Eksemplerne ovenfor er ikke de eneste eksempler, hvor oversættelsen muligvis har ændret noget af fortællingens betydning. Her er selvfølgelig tale om svagt bøjede ændringer og ikke noget, der ødelægger konteksten for fortællingen – læser man kun underteksterne, vil man stadig kunne forstå historiens forløb og pointen med denne – men det danner alligevel spørgsmålet, om det egentlig til sidst er den samme fortælling, som bliver videregivet. Hertil mener Goffman ikke, at det ville være muligt

at formidle den samme fortælling på tegnsprog, som hvis den bliver oversat til skriftsprog (Goffman, 1974, s. 534). I denne del af analysen bliver der set på de tilfælde i empirien, hvor oversættelsen fra dansk tegnsprog til dansk skriftsprog muligvis har gradbøjet Herthas fortælling.

Først og fremmest ses det ikke blot i den rapporterede tale men i konteksten for den rapporterede tale, som er med til at formidle, *hvordan* den rapporterede tale blev udtrykt: ”SÅ-EFTER – PERSON – SKØNNE = Det tænkte hun lidt over” (se bilag 1, l. 11).

I dette eksempel bruger Hertha tegnet SKØNNE efter at have påtaget sig personens synsvinkel, før hun citerer den direkte rapporterede tale. SKØNNE kan, ifølge tegnsprogsordbogen, bruges til at vise, at man skønner noget eller er skeptisk over noget. I oversættelsen fortælles det, at den anden pige tænkte over Herthas ord. Denne oversættelse ville passe bedre, hvis Hertha havde brugt TÆNKE – OVER, men da hun bruger SKØNNE, ændrer betydningen sig, om end ikke meget, men stadig til en vis grad. Der er nemlig forskel på at vurdere noget og at tænke over noget, og der er en endnu større forskel på at være skeptisk over noget og at tænke over noget. Det er en lille ændring i betydning, men det ændrer alligevel på, hvordan personens kommende citat formidles – om hun har ment det neutralt eller med en form for skepsis.

Ændring af formidlingen i den rapporterede tale, og hvordan den originale ytring bliver fremstillet, ses også i den anden fortælling, hvor Hertha inkluderer tegnet ØH~2: ”SÅ-EFTER – PERSON (til venstre) – SIGE – ØH~2 – BETYDE - PEG (ligefrem) - KAN-IKKE – HØRE = Han spurgte: Kan du ikke høre?” (se bilag 1, l. 54-56).

Her kan det være, at ØH~2 blot er en fejl fra Herthas side, men det kan også sagtens tolkes som en præsentation af drengens forvirring i sit spørgsmål. Denne forvirring bliver allerede fremvist i selve spørgsmålet i ytringen, men ØH~2 tilføjer et ekstra, nuanceret element, som iscenesætter den citerede figur som mere konfus, måske endda ubegavet.

En større ændring af formidlingen i den rapporterede tale ses her: ”SÅ-EFTER – PEG (til venstre) – JEG – PEG (til venstre) – SIGE – HVORNÅR – FÆRDIG - JEG – SIGE - JEG - ER - BLIND-PRÆSENTATIONSGESTUS = Jeg sagde at jeg da ikke var blind” (se bilag 1, l. 64-65).

Her er der tale om en direkte fejl i oversættelsen, da Hertha ikke fortæller, at hun sagde, at hun ikke var blind. I stedet spørger hun ham om, hvornår hun har sagt, at hun var blind. Som nævnt i tidligere eksempel med ”Hvad skal jeg dog sige?” (se bilag 1, l. 53) bliver der i den originale formidling af fortællingen fremstillet en masse miskommunikation imellem hende og drengen, da drengen endnu en gang ikke svarer på hendes spørgsmål, imens hun prøver at svare på hans. Det er også efter dette spørgsmål – på DTS -, at ”JA – MEN” (se bilag 1, l. 66-69) opstår – som ikke bliver inkluderet

i oversættelsen – hvilket fremvises som endnu mere defensivt taget i betragtning af, at det kommer efter et spørgsmål fra Hertha.

Den sidste ændring er ikke af lige så stor grad. Det er i eksemplet, som før blev brugt i forhold til markering af rapporteret tale i oversættelsen: ”SÅ-EFTER – PERSON (til venstre) – SKRIVE - VIL - PEG (ligefrem) - POSITIV - SIN (ligefrem) – VENINDE - TRÆFFE - JEG - POSITIV - MIN – VEN + flertal = - Vil din veninde og du mødes med min ven og mig?” (se bilag 1, l. 41-43).

Her bruger Hertha flertal ved tegnet VEN, så det egentlig kan oversættes til 'mine venner' i stedet for 'min ven'. Dette er dog en minimal ændring, der ikke påvirker historiens pointe. Senere, da Hertha fortæller om at mødes med drengen, bruger hun VEN uden flertal (se bilag 1, l. 79-81). Det kan sagtens være, at der i starten var tale om flere venner, men kun én mødte op sammen med drengen, eller også er der tale om en fejl fra Herthas side af, da hun enten gennem det hele har ment flere venner eller én ven. Lige meget hvad ændrer det ikke meget for fortællingen, da fokuset mere var på hendes forvirrende samtale med drengen.

Nonmanuel kommunikation og nonverbal kommunikation

Som redegjort for tidligere er en stor del af kommunikation på tegnsprog også nonmanuel kommunikation, hvilket er brug af nonmanuelle artikulatorer, altså alt andet end de manuelle tegn (Engberg-Pedersen, 1998, s. 22). Det er vigtigt at differentiere imellem nonmanuel kommunikation på tegnsprog og nonverbal kommunikation på lydsprog. Nonmanuel kommunikation er en essentiel grammatisk del af tegnsproget, som for eksempel bruges til at klargøre referencer i en fortælling (Engberg-Pedersen, 1998, s. 60). Nonverbal kommunikation på lydsprog indeholder yderligere information om, hvem fortælleren er, og hvad deres formål er med fortællingen (Abrams, 2020, s. 175). Begge former for kommunikation er altså betydningsladet, men nonverbal kommunikation fungerer som et ekstra lag betydning, hvor nonmanuel kommunikation kan være nødvendig for at forstå kontekst og sammenhæng.

Disse to former for kommunikation kan dog stadig godt overlape hinanden, især når man ser på en video, som denne opgaves empiri. Hertil vil man som dansk lydsprogsbruger formegentlig finde kontekst i oversættelsen, som i dette tilfælde ses som det verbale, samtidig med at man søger ekstra betydning i det visuelle, som man i denne sammenhæng vil se som det nonverbale. Derfor er det relevant at se på, hvordan Herthas nonmanuelle kommunikation på DTS bliver inddraget i oversættelsen til dansk skriftsprog.

Det kan også siges, at de nonmanuelle artikulatorer på DTS kan fungere som animation, når det kommer til rapporteret tale. Netop da man, ved hjælp af synsvinkelskift, også viser, *hvordan* ytringen leveres.

Hertil er det relevant at se på tegnet PRÆSENTATIONSGESTUS. Dette manuelle tegn gør sig gældende i mange tilfælde i Herthas fortællinger, såsom her: ”PRÆSENTATIONSGESTUS – JEG - SIGE – NEJ – PRÆSENTATIONSGESTUS = - Nej, sagde jeg” (se bilag 1, l. 70-71).

PRÆSENTATIONSGESTUS er endnu ikke udgivet i den online danske tegnsprogsordbog, men efter kontakt med Janne Boye Niemelä, som derefter fik kontakt til redaktionen bag ordbogen, har jeg fået tilsendt en uudgivet beskrivelse af tegnet (se bilag 2). PRÆSENTATIONSGESTUS kan både have grammatisk og betydningsladet relevans, hvor der i forbindelse med nonverbal kommunikation vil være fokus på det betydningsladede, altså punkt 1 i redaktionens forklaring: ”Udtrykker følelser i forhold til [det] der siges gennem mimik” (se bilag 2). Dette ses også i øvrige eksempel fra empirivideoen – Hertha bruger PRÆSENTATIONSGESTUS sammen med et irriteret udtryk og en rysten på hovedet. PRÆSENTATIONSGESTUS beder altså modtageren om at være opmærksom på hendes følelsesudtryk, som i denne situation er irritation og forvirring. Selve oversættelsen er simpel og uden følelser, men koblet sammen med Herthas følelsesudtryk kan det tydes, hvordan denne simple ytring er blevet formuleret af hende, eller i hvert fald hvad hun har følt, da hun ytrede det. Dette stemmer overens med brugen af nonverbal kommunikation, hvor ansigtsudtryk går hånd i hånd med fortællerens udsagn og derved understreger fortællerens holdning (Abrams, 2020, s. 181-182). Så selvom der er tale om nonmanuel kommunikation på DTS, kan det også bruges som et visuelt element, der hjælper med at danne ekstra betydning i oversættelsen til skriftsprog. Altså er tegnet PRÆSENTATIONSGESTUS en stor del af animationen af rapporteret tale, når det kommer til DTS og derfor relevant at have fokus på, når man oversætter rapporteret tale fra DTS til dansk skriftsprog.

PRÆSENTATIONSGESTUS er ikke det eneste sted, hvor animation kommer til udtryk. Generelt i rapporteret tale på DTS er animation relevant, da man på DTS påtager sig synsvinklen af den citerede figur for at kunne citere dem. Dette, selv hvis der ikke er tale om noget ordret – hvilket kan argumenteres for at være indirekte rapporteret tale i den kontekst, at ytringen ikke som sådan er et direkte citat, men mere en overordnet rapport over, hvad der har foregået.

For eksempel: ”SÅ-EFTER – PERSON - KIGGE-PÅ (til venstre) KIGGE-PÅ (fra venstre til højre) - TALE-PÅ-VOKALSPROG (til højre) = Så sagde hun noget til de andre” (se bilag 1, l. 20-21). I dette eksempel bliver ingen ytring ordret videreformuleret, da Hertha ikke ved, hvad der blev sagt. Alligevel påtager hun sig den anden pigens synsvinkel og animerer hendes måde at ytre sig på.

Her kan man som modtager altså opfatte måden, som samtalen har foregået på, og tolke på, hvad pigen muligvis kan have sagt til de andre, som Hertha ikke forstod. Derfor er animationen i Herthas formidling en vigtig del af fortællingens formidling – både på DTS og i oversættelsen til dansk skriftsprog.

Medtale gestikulation gør sig også gældende i forhold til oversættelse af DTS. Nogle af de manuelle tegn på DTS er nemlig ikoniske (Engberg-Pedersen, 1998, s. 42), hvortil man som ikke-tegn-sprogsbruger muligvis stadig kan opfange, hvad tegnene betyder. Dette ses i dette tilfælde: "JEG – HVORFOR - IKKE – SÅ-EFTER – JEG - TASTE-PÅ-MOBIL – SENDE - JA - HVORFOR - IKKE = - Hvorfor ikke? Det skrev jeg så til ham" (se bilag 1, l. 46-47). I dette eksempel inkluderer oversættelsen godt nok 'skrev', så konteksten er på plads, men det manuelle tegn TASTE-PÅ-MOBIL skaber en større kontekst for, hvordan ytringen blev leveret, altså tastet på mobilen. Var der her tale om lydsprog, ville TASTE-PÅ-MOBIL kunne bruges som medtale gestikulation og fungere som et ekstra betydningselement i oversættelsen. Derfor stemmer tegnsproget og skriftsproget fint overens med hinanden i dette tilfælde.

Et andet sted, hvor de nonmanuelle artikulatorer på tegnsproget fint stemmer overens med oversættelsen, er: "SÅ-EFTER – ØH~2 – PERSON (til venstre) - SVARE - HVAD - ER - PEG (ligefrem) - BLIND = Han svarede: "Hva? Er du blind?!"" (se bilag 1, l. 49-50). Da Hertha skifter til drengens synsvinkel, skifter hun også til et overrasket og forvirret ansigtsudtryk – altså animerer hun drengens ytring i sin rapporterede tale. Hertil har man i den direkte rapporterede tale i oversættelsen valgt at bruge tegnkombinationen '?!', hvilket giver et udtryk for forbavselse. Dette stemmer fint overens med Herthas animation og er med til at opretholde ytringens følelsesindehold selv i skriftsproget.

Rekonstruktion i den rapporterede tale

Den rapporterede tale i videoen er dog ikke fuldt ud autentisk rapporteret. Som nævnt i starten af denne analyse foregik disse fortællinger, som Hertha rapporterer, over skrift, så allerede her er det tydeligt, at selvom der muligvis bruges direkte rapporteret tale, er det ikke ordret, men rekonstrueret efter Herthas minde om begivenhederne. Især med fortællingen om drengen over Snapchat er dette tydeligt, da han slet ikke har været fysisk til stede under samtalen. Det kan være, at han har sendt billeder sammen med sine beskeder over appen, men hvordan han præcis har formuleret sin ytring, har Hertha selv rekonstrueret til sin rapportering. Derfor er det interessant at se på, hvordan hun

animerer den rapporterede tale – da den rapporterede tale både består af indholdet fra den originale ytring og af Hertha som animators implicite holdning til denne ytring.

På lydssprog ser man ofte denne flertydighed gennem brug af toneskift, når man påtager sig de citerede figurers synsvinkler (Holt, 2000, s. 437). DTS er et visuelt sprog, så denne flertydighed ses i stedet for i den manuelle og nonmanuelle kommunikation.

Først og fremmest kan man igen se på dette eksempel: ”SÅ-EFTER - PERSON (til venstre) – PRÆSENTATIONSGESTUS – SKØNNE – PRÆSENTATIONSGESTUS – JA - MEN – PRÆSENTATIONSGESTUS – PEG (ligefrem) – BETYDE – PEG (ligefrem) - KAN-IKKE - TALE-PÅ-VOKALSPROG = Så spurgte han om jeg ikke kunne tale” (se bilag 1, l. 66-69).

Som nævnt går noget betydning tabt i oversættelsen fra direkte rapporteret tale til indirekte rapporteret tale, da detaljer som ”JA – MEN” bliver fjernet. ”JA – MEN” viser en form for defensiv attitude efter Herthas afvisning. Her kan det tænkes, at Hertha har valgt at rapportere den originale ytring med denne defensive adfærd for at vise den modstand, som hun oplevede i sin samtale med drengen, der ikke kommer til udtryk som en person, der rigtigt prøver at forstå hendes situation. Her kan det være, at Hertha har rekonstrueret hans ytring til at være mere defensiv, eller at drengen selv brugte ’Ja, men’ i sin originale ytring, hvor Hertha prioriterede det som et relevant element i samtalen, netop grundet det defensive i udtrykket.

Dette går desværre, som nævnt, tabt i oversættelsen. Ligeså går det ekstra betydningselement i tegnet ØH~2 fra tidligere brugt eksempel (se bilag 1, l. 54-56) også tabt, hvortil Hertha endnu en gang – hvis dette ikke blot er en fejl fra hendes side – benytter sig af et manuelt tegn for at rekonstruere ytringen til at fremvise den citerede figur som uforstående.

Animationen i det nonmanuelle går dog ikke tabt. Dette kan ses på det tidligere eksempel med ”Hva? Er du blind?!” (se bilag 1, l. 49-50). Her animerer hun drengens ytring til at vise forbavselse og forvirring fra hans side af. Tegnsætningen stemmer overens med hendes animation, men dette er som sådan ikke nødvendigt, da hendes ansigtsudtryk fint viser, hvordan ytringen, efter hendes rekonstruktion, blev leveret. Generelt gennem hendes fortælling om drengen ændrer hun attitude til forvirret og ubegavet, når hun skifter til drengens synsvinkel. Hun portrætterer ham altså som ubegavet og som den fjollede i samtalen.

Dette står i kontrast med animationen af hendes egne tidligere ytringer ”SÅ-EFTER – PEG (til venstre) – JEG – PEG (til venstre) – SIGE – HVORNÅR – FÆRDIG - JEG – SIGE - JEG - ER - BLIND- PRÆSENTATIONSGESTUS = Jeg sagde at jeg da ikke var blind” (se bilag 1, l. 64-65). Dette eksempel er allerede blevet brugt til at vise en betydningsændring i oversættelsen, men selv

med denne betydningsændring viser Herthas animation af ytringen tydeligt hendes irritation og forvirring over drengens uforstand. Animationen i det nonmanuelle går ikke tabt, for Hertha formår stadig at fremstille sit tidligere jeg i denne samtale som en fattet person, der skal håndtere den fjollede person i samtalen.

Det samme ses i den anden fortælling. Hertil animerer hun pigens ytringer med en begejstret og 'sladrende' attitude, hvor hun, når hun rapporterer sine egne tidligere ytringer, fremviser det mere afslappet og henkastet. Igen skaber hun en kontrast imellem sit tidligere jeg, som var den fattede i samtalen, og den person, som var den fjollede. Her kan det muligvis være en mere akkurat rapportering, da den anden pige var fysisk til stede med Hertha under samtalen, men der vil stadig være tale om en rekonstruktion ud fra Herthas tilbageblik på situationen. Denne rekonstruktion bliver muligvis ikke direkte oversat til skriftsprog, men Herthas animation går hånd i hånd med oversættelsen, så det stadig kan forstås, selv hvis man ikke kan DTS.

Diskussion om inddragelse af tegnsprog

Analysen af *Herthas oplevelser med hørende* danner spørgsmålene: Hvor funktionel er TegnTubes oversættelsesmetode? Er den funktionel, når det kommer til at inkludere mere tegnsprog i medierne på trods af betydningsændringerne i oversættelsen?

Cintas & Remael (2007) mener, at det kun er forventeligt, at detaljer går tabt i oversættelsen, og at dette medfører en mindre autentisk formidling: "Details may be lost, since subtitles tend to go for what is essential, focusing on the propositional dimension – i.e. the content – of an utterance and making sure the build-up of the programme or narrative comes across" (Cintas & Remael, 2007, s. 150). Cintas & Remael lægger dog også vægt på de ekstra betydningselementer, der findes i den visuelle information, som underteksterne knytter sig til: "Not only should visually conveyed information always be put to good use for the production of short, idiomatic and simple translation solutions, it can also help solve translation problems" (2007, s. 55).

Dette ses også i analysen af denne opgave – I oversættelsen brugt i empirivideoen er det muligt at forstå sammenhængen i fortællingen ved blot at læse underteksterne, men hvor underteksterne oftest blot holder sig til den relevante information for kontekstdannelse, skaber det visuelle, altså Herthas ikoniske manuelle tegn og nonmanuelle artikulatorer, mere nuance i fortællingen. Med hendes flertydige animation af den rapporterede tale i fortællingen skaber hun altså en dybere fortælling, som underteksterne kan knytte sig til.

Der forekommer dog også steder i videoen, hvor underteksterne er i stand til selvstændigt at levere denne dybde ved hjælp af tegnsætning. Her kunne man tænke, at det derfor ikke længere er relevant at inkludere selve tegnsproget i oversættelsen fra tegnsprog til skriftsprog, da man muligvis ved hjælp af tegnsætning kunne formidle fortællingen med nok nuance, selvstændigt i underteksterne.

Dette mener Goffman dog ikke, da kompleksiteten i den rapporterede tale, samt kompleksiteten i tegnsproget, ikke vil kunne oversættes kun til skrift uden at ændre på formidlingen af historien (Goffman, 1974, s. 533-534).

Dette mener Janne Boye Niemelä, faglig leder ved Afdeling for Dansk Tegnsprog under Dansk Sprognævn og en af de ansvarlige bag TegnTube initiativet, heller ikke, og dette af flere årsager. Først og fremmest grundet det relevante i de visuelle elementer i tegnsproget, som vil gå tabt: ”Man aflæser jo også kroppen ... Vores intonation ligger jo i kroppen og i ansigtet, når vi taler tegnsprog” (J. Niemelä, personlig kommunikation, 16. november 2021). Derudover er det vigtigt ikke at fjerne tegnsproget, hvis man ønsker at inkludere dette i medierne, da tegnsprog er en vigtig del af de døves kultur: ”Vi vil gerne have, at dansk tegnsprog bliver set som et godt sprog. Som et vigtigt kommunikationsmiddel” (J. Niemelä, personlig kommunikation, 16. november 2021).

Niemelä fortæller også om vigtigheden i at inkludere naturligt, spontant udtrykt tegnsprog, da det danner to forskellige resultater alt efter, om det har taget udgangspunkt i skrift, eller om det er rent og spontant udtrykt tegnsprog. Derfor er det vigtigt, at man i medierne inkluderer kommunikationsformer ligesom empirivideoen, hvor der ikke er taget udgangspunkt i et manuskript, der skal oversættes fra skriftsprog til tegnsprog (J. Niemelä, personlig kommunikation, 16. november 2021).

Ved oversættelse fra naturligt dannet tegnsprog til skriftsprog går enkelte detaljer dog tabt, og formidlingens betydning bliver gradbøjet en smule, så hertil har Goffman ret i sin pointe om den ændrede formidling i oversættelsen fra tegnsprog til lydssprog eller skriftsprog. Dette giver Niemelä ham også ret i: ”Der er en måde, en metode, man formidler på, som er anderledes end lydssproget eller skriftsproget” (J. Niemelä, personlig kommunikation, 16. november 2021). Dette er også blevet understreget i netop denne opgave.

Konklusion

Denne opgave havde til formål at undersøge, hvilke sproglige virkemidler tegnesprogsbrugere benytter sig af, når der inddrages rapporteret tale i fortællinger, og hvordan disse bliver oversat til dansk skriftsprog.

Gennem analyse af opgavens empirimateriale, en video fra TegnTube, kan det konkluderes, at tegnesprogsbrugere markerer rapporteret tale ved hjælp af locus, introducerende manuelle tegn og synsvinkelskift. I oversættelsen er det vigtigt at markere den rapporterede tale ved hjælp af tegnsætning og ytringsverber, som stemmer overens med markeringen på DTS.

Det kan også konkluderes, at noget nonverbal kommunikation og nonmanuel kommunikation overlapper, så ikke-tegnesprogsbrugere stadig kan opfatte ekstra betydningselementer i fortællingen. Oversættes dette til dansk skriftsprog, er det en fordel at have de ekstra betydningselementer i den nonmanuelle kommunikation in mente, da oversættelsen sammen med den visuelle information skaber en dybere kontekst.

Nonmanuel kommunikation kan også tælle som animation af den rapporterede tale – hertil også når man ser på rekonstruering af den rapporterede tale. Endnu en gang er dette ikke nødvendigt at inddrage i selve oversættelserne, da den visuelle information selv formidler det. Det er i stedet endnu et punkt, hvor man med fordel kan have de ekstra betydningselementer i fortællingen in mente, når man oversætter fra DTS til dansk skriftsprog.

Det kan være svært at konkludere, om den bedste måde at inddrage DTS i medier er den måde, som TegnTube har afprøvet, da der i denne opgave ikke er blevet set på andre måder af inddragelse til sammenligning. Dog kan det siges, at TegnTubes måde ikke kun inddrager DTS, men er en måde, hvor der centrerer om sproget og dens vigtige betydningselementer. Oversættelsen fungerer ikke som en selvstændig formidling af fortællingen i videoen, men knytter sig til tegnsproget, så man på skriftsprog samler kontekst nok til, at man kan følge med i de fleste vigtige betydningselementer, der bruges i tegnsproget, selvom man ikke selv kan DTS. Dette fungerer både i forhold til at vise respekt for døves kultur og i forhold til oversættelsespraksissen, hvor man gør nytte af den visuelle information. Som analysen har fremvist, har DTS andre formidlingsteknikker i forhold til rapporteret tale, end dansk lydssprog og derved dansk skriftsprog har. Grundet dette er det ikke realistisk at opnå en direkte oversættelse. Derfor er det vigtigst at se på at finde et samarbejde mellem det danske tegnsprogs visuelle formidling og det danske skriftsprogs verbale formidling. Denne opgave viser, at TegnTube – på trods af enkelte formidlingsændringer – har vist sig at have fundet dette samarbejde.

Litteraturliste

Abrams, Z. (2020). Intercultural Communication: Teaching Nonverbal Communication. I: *Intercultural Communication and Language Pedagogy: From Theory To Practice* (pp. 175-197). Cambridge: Cambridge University Press. doi: 10.1017/9781108780360.009

Cintas, J. D., Remael, A. (2007). *Audiovisual Translation: Subtitling*. London: Routledge

Clift, R., & Holt, E. (2006). Introduction. I: E. Holt & R. Clift (red.), *Reporting Talk: Reported Speech in Interaction* (Studies in Interactional Sociolinguistics, pp. 1-15). Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511486654.002

Engberg-Pedersen, E. (1998). *Lærebog i tegnsprogs grammatik* (2. udgave). København: Center for Tegnsprog og Tegnstøttet Kommunikation – KC.

Goffman, E. (1974). *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. New York: Harper & Row

Harder, P, (2. december 2020). *Indirekte tale*. Lokaliseret d. 10. januar 2022 på: https://denstoredanske.lex.dk/indirekte_tale

Holt, E. (2000). *Reporting and Reacting: Concurrent Responses to Reported Speech* (Research on Language and Social Interaction, 33(4), pp. 425-454). Philadelphia: Taylor & Francis. doi: 10.1207/S15327973RLSI3304_04

Holt, E. (2006). 'I'm eyeing your chop up mind': Reporting and enacting. I: E. Holt & R. Clift (red.), *Reporting Talk: Reported Speech in Interaction* (Studies in Interactional Sociolinguistics, pp. 47-80). Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511486654.004

Hårbøl, K., Schack, J., Spang-Hanssen, H. (red.). (1998/20. august 2020). *Versal*. Lokaliseret d. 18. januar 2022 på: <https://denstoredanske.lex.dk/versal>

Jarque, M. K., & Pascual, E. (2016). Mixed viewpoints in factual and fictive discourse in Catalan Sign Language narratives. I: B. Dancygier, W. Lu & A. Verhagen (red.), *Viewpoint and the Fabric of Meaning: Form and Use of Viewpoint Tools across Languages and Modalities* (pp. 259-280). Berlin, Boston: De Gruyter Mouton. doi: 10.1515/9783110365467-012

Munday, J. (2016). *Introducing Translation Studies: Theories and Applications* (4. udgave). London: Routledge.

Om projektet. (u.d.). *TegnTube*. Lokaliseret d. 14. august på: <https://www.tegtube.com/om-projektet/>

Ordbog over Dansk Tegnsprog. (September 2021). *Ordbog over Dansk Tegnsprog* (5. udgave). Lokaliseret d. 15. september 2021 på: <https://tegnprog.dk/>

Rae, J., & Kerby, J. (2006). Designing contexts for reporting tactical talk. I: E. Holt & R. Clift (red.), *Reporting Talk: Reported Speech in Interaction* (Studies in Interactional Sociolinguistics, pp. 179-194). Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511486654.008

SEHYR, Z., NICODEMUS, B., PETRICH, J., & EMMOREY, K. (2018). Referring strategies in American Sign Language and English (with co-speech gesture): The role of modality in referring to non-nameable objects. *Applied Psycholinguistics*, 39(5), pp. 961-987. doi: 10.1017/S0142716418000061

TegnTube. (29. juli 2021). *Herthas oplevelser med hørende* [YouTube video]. Lokaliseret d. 14. august 2021 på: <https://www.youtube.com/watch?v=taDmvyIs2o4>

TegnTube. (u.d.). *Mød unge tegnsprogstalende fra Norden* [YouTube playlist]. Lokaliseret d. 14. august 2021 på: https://www.youtube.com/channel/UCs98soN6aBb6gnfbrLl-W0w/playlists?view=50&sort=dd&shelf_id=2

van Hamont, N. (2014). *The relevance of co-speech gestures: A comparative study between the Netherlands and Mozambique*. Tilburg: Information and Communication sciences, Tilburg University. Master Thesis.

Øh, hvordan taler jeg med en døv? (u.d.). *Danske Døves Landsforbund*. Lokaliseret d. 15. januar 2022 på: <https://ddl.dk/doeve-tegnsprog/spoergsmaal-og-svar/>

Bilag 1 – transskription af empiri

Læsemanual:

Transskriptionen af tegnsproget er på den venstre side af lighedstegnene. Underteksterne, som taget fra videoen på lokaliseringsdatoen, er på den højre side af lighedstegnene.

Gloser med versaler viser symbolet for de manuelle tegn på DTS.

Gloser med bindestreg viser symbolet for ét manuelt tegn med flere gloser.

Tankestreg mellem gloser viser adskillelse mellem tegnene.

Additionstegn efter et symbol viser en modifikation af tegnet.

Beskrivelse i parentes efter et symbol viser yderligere specificering af tegnets udførelse.

Yderligere information om videoens indhold vil blive beskrevet i selve opgaven, når dette bliver relevant.

- 1 MEN - JEG - HUSKE - EN – DAG = Der er en ting, jeg husker.
- 2 ØH~1 FØR – ØVE SKAL - STARTE - SÅ-EFTER - PEG (til venstre + på selv) - SIDDE-I-
- 3 GRUPPE - VENDE = Vi sad og ventede inden en træning.
- 4 SÅ-EFTER – EN – PIGE – TASTE-PÅ-MOBIL –
- 5 VISE-MOBIL-FREM (til venstre) = Så skrev en af pigerne til mig på mobilen:
- 6 PRÆSENTATIONSGESTUS – FREMTID - HVEM - PEG (til venstre) - SAMMEN - MED
- 7 = Hvem skal du være sammen med i fremtiden?
- 8 PEG (til venstre) – HØRENDE - ELLER - DØV = En hørende eller en døv?
- 9 SÅ-EFTER – JEG - SIGE – PRÆSENTATIONSGESTUS = Jeg svarede:
- 10 JEG - SYNES - JEG - VÆLGE - DØV - = Jeg tror det skal være en døv.
- 11 SÅ-EFTER – PERSON – SKØNNE = Det tænkte hun lidt over.
- 12 PEG (til venstre) - MEN - KAN - SYNES - PEG (til venstre) - SAMMEN - EN - HØRENDE =
- 13 - Men kunne du forstille dig en hørende?
- 14 SÅ-EFTER – JEG - SIGE - JA - BESTEMT - IKKE - UMULIG = Det er ikke helt umuligt, svarede
- 15 jeg.
- 16 ØH~2 – MEN - EN - KOMMUNIKATION - I-STEDET-FOR – VIL – I-STEDET-FOR – EN
- 17 UDFORDRING = Men det kunne nok blive en udfordring med kommunikationen.

- 18 MEN – ØH~2 – PRÆSENTATIONSGESTUS – JEG – KAN - TÆNKE - JEG – JA –
- 19 PRÆSENTATIONSGESTUS = Men jeg kan forstille mig det.
- 20 SÅ-EFTER – PERSON - KIGGE-PÅ (til venstre) KIGGE-PÅ (fra venstre til højre) - TALE-PÅ-
- 21 VOKALSPROG (til højre) = Så sagde hun noget til de andre.
- 22 SÅ-EFTER – HEL – PF-Kigge + flere – TALE-PÅ-VOKALSPROG (til højre) = Alle kiggede på
- 23 mig.
- 24 SÅ-EFTER – JEG – PRÆSENTATIONSGESTUS – VED-IKKE - HVAD - PEG (til højre) –
- 25 SNAKKE OM = Jeg ved ikke hvad de talte om.
- 26 MEN - MÅSKE – NOGET - KNYTTE-TIL - PEG = Men det var sikker noget om det.
- 27 SÅ-EFTER – JEG - HVOR-MORSOMT – LADE-VÆRE = Morsomt.
- 28 SÅ-EFTER - ANDEN - HEL - ANDEN - OPLEVELSE = Til en hel anden oplevelse.
- 29 ØH~2 – JEG – HAFT - TRÆFFE - EN – PERSON (til venstre) - PÅ - SNAPCHAT - Jeg mødte en
- 30 person på
- 31 Snapchat.
- 32 SÅ-EFTER – PEG (ud og så til midt) - SNAKKE – FORLØBE – PERSON – VED-IKKE JEG - ER
- 33 – DØV - LADE-VÆRE
- 34 = Han vidste ikke at jeg var døv.
- 35 SÅ-EFTER – EN - DAG - PEG (til venstre) – venstre-hånd: HOLDE-OM-MOBIL højre-
- 36 hånd: RINGE-TIL (venstre og ind) - TELEFON - SAMTALE = En dag ringede han til mig - en
- 37 telefonsamtale.
- 38 SÅ-EFTER – JEG - SVARE- IKKE = Det svarede jeg ikke på.
- 39 (anden hånd som telefonen) SÅ-EFTER – JEG - VENDE – MOBIL-STOPPE-MED-AT-RINGE =
- 40 Ventede bare på at han lagde på.
- 41 SÅ-EFTER – PERSON (til venstre) – SKRIVE - VIL - PEG (ligefrem) - POSITIV - SIN (ligefrem)
- 42 – VENINDE - TRÆFFE - JEG - POSITIV - MIN – VEN + flertal = - Vil din
- 43 veninde og du mødes med min ven og mig?
- 44 SÅ-EFTER - PEG (til venstre) – JEG – PRÆSENTATIONSGESTUS (fra venstre til højre) - MIN-
- 45 VENINDE - PRÆSENTATIONSGESTUS = Jeg kiggede på min veninde.
- 46 JEG – HVORFOR - IKKE – SÅ-EFTER – JEG - TASTE-PÅ-MOBIL – SENDE - JA - HVORFOR

47 - IKKE = - Hvorfor ikke? Det skrev jeg så til ham.

48 POSITIV – SÅ-EFTER – JEG - KASTE - JEG - ER - DØV = Og så tilføjede jeg, at jeg er døv.

49 SÅ-EFTER – ØH~2 – PERSON (til venstre) - SVARE - HVAD - ER - PEG (ligefrem) - BLIND =

50 Han svarede: ”Hva? Er du blind?!”

51 ØH~2 – PRÆSENTATIONSGESTUS - SÅ-EFTER - JEG - PRÆSENTATIONSGESTUS = Jeg

52 var helt sådan øh...

53 SÅ-EFTER – JEG - SVARE - HVAD = Hvad skal jeg dog sige?

54 SÅ-EFTER – PERSON (til venstre) – SIGE – ØH~2 – BETYDE - PEG (ligefrem) - KAN-IKKE –

55 HØRE =

56 Han spurgte: Kan du ikke høre?

57 JEG - JA - BESTEMT – JEG – KAN-IKKE - HØRE = Nej, det kunne jeg så altså ikke.

58 PEG (til venstre) – PERSON (til venstre) - SKØNNE - ER - PEG (til venstre) - FARVE -

59 BLIND = - Er du farveblind?

60 SÅ-EFTER - JEG - PRÆSENTATIONSGESTUS - JEG – VED-IKKE – ÆGTE – JEG VED-IKKE

61 - PERSON (til venstre) - DRILLE = Jeg ved ikke om han drillede...

62 ELLER – PEG (til venstre) - PERSON (til venstre) - ÆGTE - ALVORLIG - MEN -

63 PEG (til venstre) – PRÆSENTATIONSGESTUS = Eller var han seriøs?

64 SÅ-EFTER – PEG (til venstre) – JEG – PEG (til venstre) – SIGE – HVORNÅR – FÆRDIG - JEG

65 – SIGE - JEG - ER - BLIND- PRÆSENTATIONSGESTUS = Jeg sagde at jeg da ikke var blind.

66 SÅ-EFTER - PERSON (til venstre) – PRÆSENTATIONSGESTUS – SKØNNE –

67 PRÆSENTATIONSGESTUS – JA - MEN – PRÆSENTATIONSGESTUS – PEG (ligefrem) –

68 BETYDE – PEG (ligefrem) - KAN-IKKE - TALE-PÅ-VOKALSPROG = Så spurgte han om jeg

69 ikke kunne tale.

70 PRÆSENTATIONSGESTUS – JEG - SIGE – NEJ – PRÆSENTATIONSGESTUS = - Nej, sagde

71 jeg.

72 SÅ-EFTER - PERSON (til venstre) - SKØNNE - BETYDE - PEG (ligefrem) - BRUGE -

73 TEGNSPROG = Så spurgte han mig, om jeg talte tegnsprog.

74 BAGEFTER – JEG - JA - BESTEMT – PRÆSENTATIONSGESTUS = Ja, præcis.

75 SÅ-EFTER - PERSON (til venstre) - SKØNNE – MEN - HVIS – JEG - TRÆFFE -

- 76 HVORDAN – JEG - KOMMUNIKERE = - Men hvordan kan vi kommunikere når vi mødes?
- 77 SÅ-EFTER – JEG – SIGE – ØH~2 – MOBIL – TASTE-PÅ-MOBIL – EKSISTENS –
- 78 PRÆSENTATIONSGESTUS = Jeg sagde, at det kunne vi gøre med mobilen.
- 79 SÅ-EFTER - PERSON (til venstre) SÅ-EFTER – SIDST – MED - SIN (til venstre) - VEN –
- 80 POSITIV – JEG + flertal – TRÆFFE = Det endte med at hans ven og ham
- 81 mødtes med os.
- 82 SÅ-EFTER – JEG + flertal (til venstre) – ÆGTE - LAM = De var helt paf.
- 83 PRÆSENTATIONSGESTUS – SÅ-EFTER – JEG + flertal - TASTE-OG-VISE-MOBIL-FREM
- 84 (til venstre, tilbage, til venstre) – SÅ-EFTER – JEG (til venstre) – ØH~1 –
- 85 JEG + flertal (til venstre) – SVARE – PRØVE-AT-GØRE-NOGET = Vi prøvede at skrive med
- 86 dem.
- 87 TIL - SIDST - JEG - POSITIV - JEG - VENINDE - OPGIVE – JEG – BARE - TAGE-AFSTED =
- 88 Til sidst gav min veninde og jeg op og smuttede.
- 89 (Nik) = Ja

Bilag 2 – Mail vedrørende PRÆSENTATIONSGESTUS

SV: BA-projekt omhandlende tegnsprog - transskribering og interview

Janne Boye Niemelä <jaboni@dsn.dk>

Til Noah Knudsen

Kære Noah

Jeg har i dag vendt dit spørgsmål om PRÆSENTATIONSGESTUS med redaktionen bag ordbogen over dansk tegnsprog. Kort sagt har de fundet frem til fire betydninger af tegnet. Det nedenstående er resultatet af deres semantiske analyse:

1. Udtrykker følelser i forhold til der siges gennem mimik.
2. Fungerer som indlednings-, fortsættelses- og afslutningsmærker der refererer til situation der præsenteres (uden (følelser)mimik).

Hvis fortsættelsesmærker

Fungerer som konjunktion

a) Fra præmis til konsekvens.

b) Fra beskrivelse/begivenhed til konklusion eller resultat.

c) Uddybning eller eksemplificering.

3. Fungerer som et spørgende, fremsættende eller bekræftende element.
4. Fungerer som tag-spørgsmål.

Bruges til at fremsætte et positivt fremsættende udsagn for at sikre samtalepartnerens bekræftelse eller opmærksomhed (DDO d. 28.09.2021). Det svarer til på dansk, 'ikke?', 'ikke også?', 'ikke sandt?'.

Tegnet vil få egen artikel i ordbogen til næste år.

Hvis du har flere spørgsmål om ovennævnte, er du velkommen til at skrive til os igen.

Vh
Janne

Janne Boye Niemelä
videnskabelig medarbejder
skype: dansktegnsporg.dsn
direkte +45 33 74 74 15
jaboni@dsn.dk

Dansk Sprognævn
Afdeling for Dansk Tegnsprog
Københavns Professionshøjskole
Humletovet 3
DK-1799 København V